

Ruda

Základní charakteristika obce

Počet obyvatel (vždy k 31. 12.) 2011 | 2013 | 2015 | 2017 | 2019: **751 | 745 | 765 | 748 | 757**

www.obec-ruda.cz

Obec Ruda leží na východním okraji SO ORP Rakovník, zhruba 2,5 km jihozápadně od Nového Strašecí a zhruba 12 km severovýchodně od Rakovníka. Severní částí obce prochází hlavní silniční přivaděč od dálnice D6 do Rakovníka a také železniční trať č. 120 z Prahy přes Kladno do Rakovníka. Na území obce Ruda se však nenachází žádná železniční zastávka.

Převažující část krajiny obce Ruda je zalesněná, tvořená křivoklátskými lesy. Východní hranici obce tvoří kaňon potok Klíčavy a prakticky celá krajina obce Ruda je členěná údolími pravých přítoků Klíčavy. Pouze severní okraj správního území obce, okolo zástavby jádrového sídla Ruda, je bezlesý, intenzivně zemědělsky obhospodařovaný. Druhou velkou mýtinu tvoří historický zemědělský dvůr Amálie.

Sídelní struktura obce dominuje jádrové sídlo Ruda, položené na severním okraji správního území obce. Podél potoka Klíčava je dochovaných několik historických oddělených sídel, resp. spíše samot, například fragmenty zástavby bývalé cihelny či cukrovaru, ale také zástavby bývalé myslivny Brejl. Uprostřed křivoklátských lesů leží historický hospodářský dvůr Amálie s několika odloučenými hospodářskými budovami rozestřeny po mýtině.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1379.

Do třicátých let 19. stol. měla Ruda 36 domů, většina z nich byla pohromadě, jen několik domů bylo na samotách. Číslo popisné 36 měla pila na Brejli. V roce 1838 byly najednou vystavěny domky čp. 37-50 a vznikla horní Ruda (Chaloupky). K Rudě patřilo již v dřívějších dobách několik samot. Byly to mlýny, hájovny a pak dvě osady Brejl a Amalie. Kolem roku 1600 byly v Rudě tři mlýny. Další samoty byly hájovny a jedna fořtovna na Brejli. Nejbliže k Rudě byla hájovna Pátecká, pak Rudská, na Zeleném dolíku (později patřila k Řevničovu), Hořkovec (dnes Lány), na Brejli a Maxovna. Hájovna na Brejli se uvádí již v roce 1655. Samota se později rozšířila v osadu. V roce 1821 zde žilo 28 rodin a celkem 135 lidí. Druhá osada – Amalie vznikla později. Dvůr Amálie byl založen r. 1830 a nazván podle manželky Karla Egona z Furstenberka Amálie Kristiny Bádenské. Později zde byl postaven lihovar a ovčín.

V katastru obce Rudy bylo dostatek pěkných rybníků, které sloužily jednak k chovu ryb, ale i k pohánění vodních mlýnů a pil. Nad vsí pod ovčínem byl panský rybníček, ve středu obce Brůdek (zde patrně stála tvrz) a ještě ve vsi Podhrázský rybník. Za vsí k Pecínovu Bambásek, Bažantnický rybník, na jih od obce Jírovský a Hasmanovský, dále Zástřelský (dnes Pilský), pod silnicí z Rudy na Rakovník Slatinský rybník (dnes Dolní Kracle). Na potoku Klíčava stávaly dvě pily na vodní kola a tři mlýny.

Ruda

Počátky dolování na rudském katastru sahají k roku 1853. V té době se dle dostupných pramenů pustili do hledání ložisek kamenného uhlí bratři Barthelmusové na parcelách č. 127, 128 a 129. Postupně vznikaly šachty a šachtičky i jinde. Jeden důl byl za Hranatou skálou. "Na rovinách" v lese i na polích za Horní Rudou bylo kolem r. 1869 asi 19 šachtíček. Všude se dobývalo černé uhlí. Šachtičky vznikaly a brzy zanikaly. Síla sloje byla slabá, šachtice nebyly hluboké, a proto se do nich lezlo po žebříku.

Hodnoty na území obce

Přírodní a krajinné hodnoty

Chráněná krajinná oblast Křivoklátsko

Biosférická rezervace UNESCO Křivoklátsko

Ptačí oblast Křivoklátsko – předmětem ochrany jsou kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*); ledňáček říční (*Alcedo atthis*); lejsek bělokřký (*Ficedula albicollis*); lejsek malý (*Ficedula parva*); strakapoud prostřední (*Dendrocopos medius*); včelojed lesní (*Pernis apivorus*); výr velký (*Bubo bubo*); žluna šedá (*Picus canus*) a jejich biotopy

Přírodní rezervace Údolí Klíčavy – hlavním předmětem ochrany jsou zachovalá společenstva nivních luk, lesních porostů a vlastního toku potoka Klíčavy

Významný krajinný prvek registrovaný VKP Pihirova hora – zalesněná výsypka

Významný krajinný prvek registrovaný VKP Niva Klíčavy – niva s mokřadní loukou a bažinatými porosty u Rudy

Potok Klíčava

Pilský rybník na Klíčavě

Brejlský potok

Amálské rybníky na Brejlském potoce

Leontýnský potok

Rybniční soustava na Leontýnském potoce

Potok Druhý Luh

Walmannův rybník na potoce Druhý Luh

Potok Karlův Luh

Památný strom Dub za Štýlovnou

Alej památných stromů břeková alej nad Brejli

Památné stromy Duby na Brejli

Rybniční soustava na pravém přítoku Klíčavy v Rudě

Bažantnice Amálie

Chytrá krajina Amálie – vědecký projekt ČZU v Praze

Masiv křivoklátských lesů pokrývající převážnou část území obce

Hluboce zaříznuté údolí (kaňon) říčky Klíčavy

Kulturně historické hodnoty

Zemědělský dvůr Amálie (NKP) – Zemědělský hospodářský dvůr s dominantou v podobě monumentální sýpky vznikl kolem roku 1820 mj. i jako příklad aplikace vzorových návrhů pro stavby tohoto typu.

Kaple sv. Anděla Strážce (NKP) – Hodnotná barokní kaple obdélného půdorysu, s odsazenou apsidou. Nad vstupním průčelím členěný štít. Sedlová střecha se zvoničkou nad závěrem.

Domkářská zástavba v pod Rudskou hájovnou (Horní Ruda)

Rudská hájovna – roubená budova hájovny

Dochovaná urbanistická struktura historického jádra Rudy

Dochovaná urbanistická struktura areálu bývalé myslivny Brejli

Ruda, ul. nádražní – kolonie typových dělnických rodinných domků

Barokně komponovaná krajina okolo dvora Amálie – záměrně formovaná kulturní krajina křivoklátského panství knížaty z Fürstenbergu; závěrem 18. a počátkem 19. století vznikl pravidelný systém cest s rozcestníky a kapličkami uprostřed křižovatek, často i s alejemi, který vytvořil kompoziční osy spojující samostatně stojící hájovny a jednotlivé hospodářské dvory Amálie, Doupno, Požáry a Karlov

Ruda

Civilizační hodnoty

Silnice II/236 Zdice – Roztoky – Lány – Slaný
Silnice II/237 Rakovník – Libochovice – Třeбенice
Železniční trať č. 120 Praha – Kladno – Rakovník (jednokolejná celostátní)
Značená zelená pěší turistická trasa KČT
Značená žlutá pěší turistická trasa KČT
Cykloturistická trasa č. 201
Cykloturistická trasa č. 0103
Naučná stezka Vůně dýmu a jehličí
Kulturní sál
Dětské hřiště
Univerzální sportovní hřiště
Hostinec Na Rudě
Mateřská škola
Obecní knihovna
Hřbitov Ruda
Fotbalové hřiště
Prodejna smíšeného zboží Jednota COOP
Fungující výrobní areály v severní části zástavby
Kanalizace zakončená na ČOV Ruda
Chov dojnic – cca 450 ks
Vodovod
Kanalizace a ČOV Ruda (s výjimkou rozptýlených odloučených sídel a samot na jihu území obce)

Hlavní požadavky na změny v území (nad rámec územního plánu)

Požadavky na změny v území vyplývající z platných ZÚR Středočeského kraje ve znění Aktualizace č. 1 a č. 2

RC 1492: Regionální biocentrum Prameny Klíčavy
RK 1107: Regionální biokoridor Maxova obora - Prameny Klíčavy
RK 1108: Regionální biokoridor Prameny Klíčavy - Jivno
RK 1113: Regionální biokoridor V Bahnách - Prameny Klíčavy

Požadavky na změny v území vyplývající z rozpracované Aktualizace č. 3 ZÚR Středočeského kraje (návrh pro SJ)

Žádné požadavky nevyplývají

Požadavky na změny v území vyplývající ze strategického plánu rozvoje obce

Obec nemá strategický plán

Pozitiva

Negativa

Životní prostředí

Velmi vysoká lesnatost území
Nadprůměrné zastoupení lokalit se zvýšenou přírodní hodnotou
Území relativně vyvážené (KES > 1)
Celkově příznivé hodnocení vodního hospodářství
Celkově příznivé hodnocení odpadového hospodářství
Velmi harmonická krajina CHKO Křivoklátsko
Komponovaná krajina okolo dvora Amálie

Existence poddolovaného území nebo deponií ve větším rozsahu
Vysoký podíl meliorovaných ploch
Celkově méně příznivé hodnocení stavu ovzduší
Negativní vliv silniční dopravy na průjezdu zastavěným územím – dosud jediné spojení Rakovníka s dálnicí D6

Ruda

Hospodářský rozvoj

Provozované zemědělské areály
Technická infrastruktura zahrnuje vodovod a kanalizaci, včetně ČOV (kapacita je 1000 EO)
Příznivá dostupnost dálnice D6 ve směru na Prahu
Výborná dostupnost Nového Strašecí a Rakovníka
Obsluha obce hromadnou autobusovou dopravou se spojením do spádového sídla Nového Strašecí; frekvence spojů je dostatečná
Velmi nízká nezaměstnanost

Obec není plynofikována
Nižší podnikatelská aktivita obyvatel

Soudržnost společenství obyvatel

Základní občanská vybavenost – mateřská škola, veřejná knihovna, kulturní dům, sokol, sportoviště – fotbalové hřiště, dětské hřiště, smíšené zboží
Migrační atraktivita obce
Velmi mladý bytový fond
Velmi nízký podíl neobydlených bytů
Intenzivní výstavba rodinných domů – velmi vysoké tempo bytové výstavby

Mírný pokles počtu obyvatel
Mírně nepříznivá věková struktura obyvatel
Nedostatečná kapacita mateřské školy, obec nemá základní školu (žáci ZŠ dojíždí do Nového Strašecí)
Obec bez lékaře (vyjíždka do Nového Strašecí a Rakovníka)

Vyhodnocení územních podmínek a potenciálů jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje území

Životní prostředí

0 (+)

Hospodářský rozvoj

0 (+)

Soudržnost společenství obyvatel

-

Zařazení obce do kategorie vyváženosti pilířů URÚ

2a

Problémy/závady k řešení v územním plánu

Vysoká míra zornění zemědělské půdy jižně od zástavby jádrového sídla Ruda, téměř úplná absence krajinných prvků
Prakticky všechny půdní bloky orné půdy jižně od zástavby obce (na západním břehu Klíčavy) silně ohrožené vodní erozí > návrh na zatravnění a realizaci protierozního průlehu (projekt Voda v krajině, vodavkrajine.cz)
Velmi řídká cestní síť v zemědělsky obhospodařované krajině jižně od zástavby jádrového sídla Ruda > snížená rekreační hodnota krajiny jižně od zástavby jádrového sídla > zhoršená pěší a cyklistická dostupnost křivoklátských lesů z Rudy
Brownfields historický statek v centru obce
Velmi dekoncentrovaná („roztahaná“) urbanistická struktura jádrového sídla Ruda, bez jednoznačně urbanisticky akcentovaného těžiště
Historická náves Rudy mimo těžiště struktury zástavby obce
Absence plošně odpovídajícího parkového prostoru vhodného pro pořádání společenských akcí pod širým nebem
Urbanisticky nevhodné bytové domy v ulici Okružní
Průjezdni úsek velmi dopravně zatížen silnicí II/237 severním okrajem obytné zástavby Rudy
Hluk z železniční trati č. 120 procházející po severním okraji obytné zástavby Rudy
Existence poddolovaných území, starých důlních děl a deponií
Absence plynofikace
Absence vodovodu a kanalizace v rozptýlených odloučených sídlech a samotách na jihu území obce
Nesplněná dostupnost MŠ – poloměr pěší docházky MŠ 600 m nepokrývá západní část obytného území jádrového sídla Řevničov
V těchto obytných sídlech nesplněna pěší docházka požární zbrojnice SDH 1 000 m: Amálie a Brejl
Pěší docházka požární zbrojnice SDH 1 000 m nesplněna v západní části obytného území sídla Ruda
Většina obytného území jádrového sídla Ruda leží mimo pěší dostupnost dětského hřiště 200 m od obytných domů
Úplná absence dětského hřiště v sídlech Amálie a Brejl – nesplněna pěší dostupnost dětského hřiště 200 m od obytných domů

Ruda

Západní část obytného území jádrového sídla Ruda leží mimo pěší dostupnost hřiště pro mladší školní děti 500 m od obytných domů

Absence hřiště pro mladší školní děti na území obytných sídel Amálie a Brejl – nesplněn standard pěší dostupnost hřiště pro mladší školní děti 500 m od obytných domů

Západní okraj obytného území jádrového sídla Ruda leží mimo pěší dostupnost hřiště pro mládež a dospělé 1 000 m od obytných domů

Areál hospodářského dvora Amálie leží mimo pěší docházku zastávek VHD

Nesplněn standard dostupnosti veřejné parkové zeleně (přítomnost v každém obytném sídle) – absence veřejné parkové zeleně v obytných sídlech Amálie, Brejl